

Har vi en aftale?

Når skolens professionelle forpligtes til at forpligte forældrene til (frivilligt) at tage deres ansvar

Nyborg, maj 2010

Hanne Knudsen

Adjunkt på Institut for Læring, DPU

Koordinator af Master i Ledelse af Uddannelsesinstitutioner, DPU/CBS

Med afsæt i bogen: www.harvienaftale.nfsv.dk

Pointer

- Det, der virker selvfølgeligt, er historisk skabt.
- At diskutere det historisk skabte som historisk skabt åbner nye muligheder.
- Der er store forventninger til skole-hjem samarbejdet i dag – men der er også indbyggede ”umuligheder” i den måde, det forstås og praktiseres på:
 - Skolen ses som afhængig af forældrene
 - Forældrenes ansvar uendeligt
 - Beskrivelse af problemer og fællesskab varetages af skolen
 - Skolen får en ledelsesopgave, som rækker ind i familien

Diskurser om disciplin i skolen

- ”Arbejderklassens børn har altid været fjendtligt indstillet over for skolesystemet, et forhold der ikke er blevet bedre efter at disse børns miljø er blevet præget af centerbebyggelser, arbejdsløshed, supermarkeder og skilsmisser. Samtidig er skolens ret til med fysisk vold at opretholde sin autoritet taget fra den. [...] Jeg tror nok, at man skal forstå disciplinkrisen sådan, at det er elevernes reaktion på nogle forhold som de finder fuldstændigt utålelige.”
- ”Kvalitet betyder, at enhver voldelig, krænkende eller forstyrrende adfærd medfører en handling fra skolen, som fastholder forældrenes ansvar for børnenes opdragelse.”
- ”Sociale problemer i familierne er en medvirkende årsag til, at nogle børn har svært ved at præstere en adfærd, som ikke virker forstyrrende. Men det er ikke kun traditionelle sociale problemer, som spiller ind. Det drejer sig også om familier, der flytter til områder med andre normer, end de kom fra.”

Diskurser om disciplin i skolen

- ”Det er nødvendigt for alle uddannelsesinstitutioner i vores travle tid at optræde opdragende, da kun meget få forældre har tid til at opfylde deres pligt i den sammenhæng. Det er dobbelt nødvendigt for folkeskolen, hvor hjemmet ofte kun virker nedbrydende på det, skolen opbygger. Man kan således slå fast, at læreren skal opdrage, ja ofte er den eneste, der udøver en heldbringende opdragelsesvirksomhed på barnet.”
- ”Almindelige opdragelsesmetoder fungerer ikke over for børn med ADHD.
"Mennesker, der kan opføre sig ordentligt, gør det. Vi [...] kan hurtigt omstille os til en ny opgave, men det kan børn med udviklingsforstyrrelser ikke", ...
- ”Det er jo ikke uden grund, at tre fjerdedele af børnene i specialklasserne er drenge. De har sværere ved at koncentrere sig end pigerne, men vi forventer det samme af dem. [...] Piger har to fordele, hvad angår indlæring: -.De har en meget kraftigere hjernebjælke mellem højre og venstre hjernehalvdel, som gør dem bedre i stand til at koble færdigheder fra de to halvdele. - De påvirkes ikke som drengene af kønshormonet testosteron .”

Hvornår blev det skrevet?

- løsningen på disciplinproblemer skal findes i/hos

- Samfundet
- Forældrene
- ”Vore” normer
- Skolen
- Barnets fysik
- Barnets køn

1871	1935	1967	1980	1997	2007/8

Hvornår blev det skrevet?

- løsningen på disciplinproblemer skal findes i/hos

- Samfundet
- Forældrene
- ”Vore” normer
- Skolen
- Barnets fysik
- Barnets køn

1871	1935	1967	1980	1997	2007/8
			X		
					X
				X	
X					
					X
					X

Pointen med dette

- Hvis man flytter spørgsmålet fra ”hvad er disciplinproblemet?” til ”hvordan diskuterer vi disciplinproblemet?” bliver det også muligt at overveje, hvordan måden at diskutere disciplinproblemer på, åbner og lukker muligheder og skaber nye problemer.
- Det samme gælder for temaet forældres ansvar over for skolen.

Den nye undervisningsminister

”Forældre med børn i skolealderen skal tage ansvar og engagere sig mere i deres børns uddannelse.” Sådan lyder budskabet fra undervisningsminister Tina Nedergaard.

Øget motivation hos eleverne vil hjælpe regeringen med at indfri sit mål om at løfte den danske folkeskole op blandt de fem bedste i verden, mener hun. Og indsatsen starter hos forældrene. [...] Det er nemlig både afgørende, at barnet lærer, men også at det bevarer lysten til at lære mere.

- Og der ligger et hovedansvar hos forældrene, fastslår hun.

(Dr.dk/nyheder, 21. marts 2010)

Mødets historik

Ansvarsdiskurs

Ansvar, motivation, læring

Brugerdiskurs

Service, kvalitet, ledelse, omstilling

Deltagelsesdiskurs

Fællesskab, social lighed, demokrati

Opbakningsdiskurs

Tillid, undervisning, barnets udvikling

Pligtdiskurs

Ret, pligt, disciplin

1814/1900

1950

1970

1980

2000

Teknologiernes historik

Familieklasse, elevplan,
forældrekontrakt, skole-
hjem vejleder, ansvarsspil,
træning af den vanskelige
samtale

Skolebestyrelse,
tilfredshedsundersøgelse

Skolenævn,
elevråd, fælles
arbejdsdage

Forældrekonsultation/
skole-hjem samtale,
foredrag,
klasseforældremøder,
meddelelsesbog

Vidnesbyrd, mulkt,
internat, påtale
samtale på kontoret

1814/1900

1950

1970

1980

2000

Pligtdiskurs

- ”De Forældre, Værger eller Husbonder, som desuagtet uden beviislig Sygdom eller anden gyldig Grund holde deres Børn eller Tyende fra Skolen, skulle efter Skolecommisionens Sigelse bøde 3 Rbsk. S.V. første Gang for hver Dag, Barnet eller Tyendet er udeblevet.” (Anordning for Almue-Skolevæsenet i Kiøbstæderne i Danmark, 29.7. 1814)

Opbakningsdiskurs

- ”Forældrene kan herigennem [klasseforældre-møder] søge at skabe sig et korrekt billede af deres muligheder for at støtte læreren i hans bestræbelser på at skabe de bedste betingelser for deres børns liv og arbejde i skolen.” (Den blå betænkning, bind 2, 1960, s. 118)

Ansvarsdiskurs

- "... vi skal have en ansvarlighedskultur. Det er jeg enig i, og her tænker jeg ikke mindst på forældrene. De skal ikke bare komme og skælde ud på skolen, hvis børnene klarer sig dårligt. Man skal tage et medansvar, for skolen kan ikke klare opgaven selv."
(Bertel Haarder, Folkeskolen.dk, 22.8. 2008)
- "Dit barns legekammerat har det ikke så godt, fordi forældrene er ved at blive skilt. Tager du en snak med forældrene, eller tænker du, at du helst ikke vil blande dig for meget, og at skolelæreren nok tager hånd om problemet?" (Velfærdsminister Karen Jespersens indledning til et essay på regeringskampagnens hjemmeside mitansvar.dk: Publiceret 19. maj 2008).

Eksploderede forventninger

	Forældres/familiens ydelse	Lærerens ydelse
Simpel udvekslingsform (pligtdiskurs)	Levere rent barn	Disciplinere med rimelige og retfærdige midler
Udvidet udvekslingsform (opbakningsdiskurs)	Nære tillid til læreren på grund af dennes professionalisme Udvide symbolsk og konkret opbakning Sørge for, at barnet er udsovet, mæt, ordentligt og kommer til tiden	Undervise eleven (kan påvises ved elevens faglige fremskridt) Omfatte alle elever med sympati
Udvidet social udvekslingsform (ansvarsdiskurs)	Tage (uspecificeret) ansvar for: At skabe forudsætninger for elevens læring At sikre elevens adfærd i skolen, At der skabes et godt undervisningsmiljø, socialt miljø m.v. i skolen	Distribuerer ansvar for læring til eleven (vanskeligt at teste/påvise) Beskrive eleven som unikt lærende individ – ikke kun som standardiseringsobjekt.

Dilemmaer i de aktuelle ledelsesbestræbelser

Skolen ses som afhængig af familien

- Motivation, lyst til at lære m.v. ses som produceret i familien.
- En række problemer i skolen ventes løst i familien (læringsmiljø, mobning m.v.)
- Skolen bliver afhængig af familien men har begrænset kontrol over og indflydelse på den.
- Skolen bliver sårbar på autoriteten.

Forældrene ventes at tage personligt ansvar

- Forældrene forventes at tage (uendeligt og uspecificeret) ansvar og løse problemerne i skolen hjemmefra.
- Forældrene forventes at skabe det fællesskab ,de skal bidrage til.

Beskrivelse af fællesskab og problemer varetages af skolen

- Fællesskabet og det fælles ansvar defineres ensidigt af skolen.
- Retten til at beskrive problemerne ligger hos de professionelle.

Jeg inviterer dig til at invitere mig

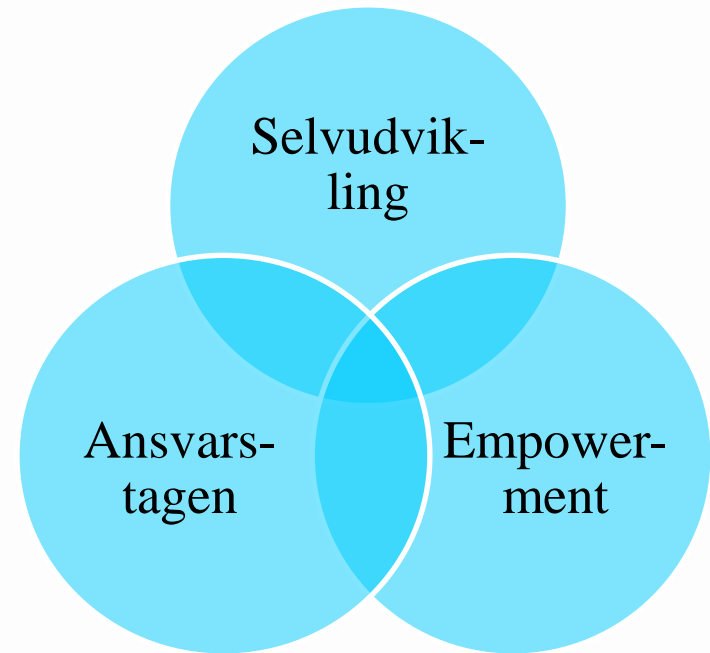
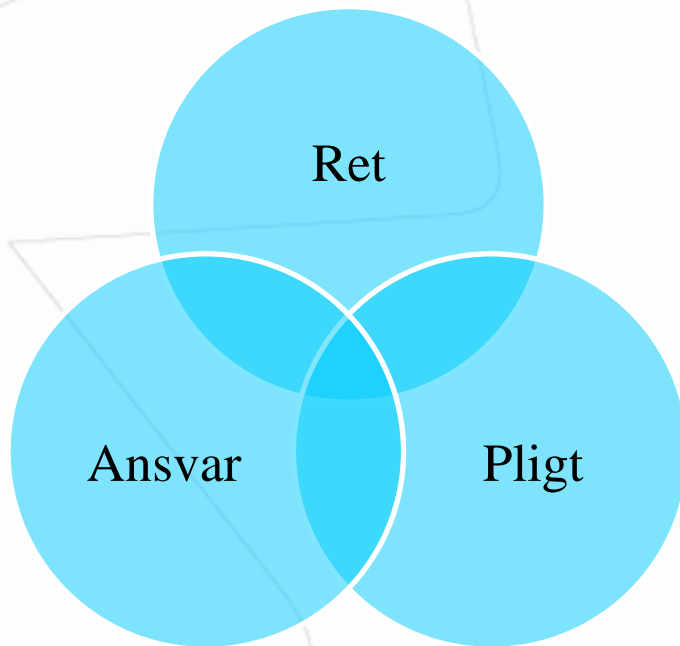
- Skolen er vært og forventer, at den lærende familie som gæst gør sig til vært og inviterer skolen indenfor, men på skolens præmisser.

Pligt og ansvar: En ny og ambitiøs ledelsesopgave i mødet mellem stat og borger

”Vi har en kæmpe opgave med at styrke og fastholde den grundlæggende følelse af pligt i forhold til at opdrage sine børn og tage ansvar for, hvad der foregår i børnehaver og skoler.”

- Karen Jespersen i et interview med Ugebrevet A4, 26. maj 2008.

Hvad skal der stå på brevpapiret? - pligt til personligt ansvar

(med)borgeren

Ansvarshavende retssubjekt:

Pligt til formelt ansvar og ret til personligt ansvar

- Borgeren tildeles et ansvar (juridisk, pædagogisk, politisk el.a.)
- Staten sikrer borgerens frihed
- Borgeren har ret til at forvalte sin egen frihed, bortset fra det udstukne ansvar
- Staten stiller krav til borgerne i form af formelt ansvar: *du skal*
- Sanktioner: Det giver mening at straffe borgeren hvis ikke der ikke leves op til det formelle ansvar

Ansvarstagende:

Pligt til personligt ansvar – og ret til at kræve det af andre

- Borgeren skal tage et udefineret ansvar
- Borgeren er sikret frihed så længe han/hun tager det ansvar, staten definerer som rigtigt
- Staten skal sikre, at borgeren tager ”sit” ansvar
- Staten stiller krav til borgerne om, at de skal tage deres personlige ansvar og forvalte deres frihed på særlig måder: *du bør*
- Sanktioner: Problematisk fordi det er subjektet selv, som bør straffe sig selv for ikke at ville på den rigtige måde

Diskussion

- Har du spørgsmål/kommentarer til oplægget?
- Hvad var interessant i forhold til din praksis?
- Kan du genkende problemstillingen med at skulle ”forpligte nogen (frivilligt) at tage deres ansvar”?